

## A szuboticei képzőművészek kiállítása

November 29-ének megünneplése alkalmából Szubotica örvendetes kultúr-megnyilatkozással gazdagodott. A múzeum képcsarnokában kilenc szuboticei képzőművész — két festő és két szobrász — állította ki alkotásait, első ízben találkozva a felszabadulás utáni időben közös tárlaton.

Az eddigi kiállításokon amatőr festők, tanfolyamok növendékei, jövődi ígéretek állították ki munkáikat és ha ezek a kiállítások fejlődő, tömegesedő képzőművészeti életről is tettek tanúságot — nem nyújtottak alkalmat kiforrottabb művészi anyag bemutatására, mely méltón képviselhette volna Szubotica képzőművészeinek munkásságát.

Ezzel a kiállítással egy régi terv valósult meg — négy nap alatt (mert ennyi idő állt rendelkezésére a múzeum vezetőségének) — és ha tekintetbe vesszük a szervezési munkálatok rövidre szabott idejét — a kiállított anyagot úgy mennyiségileg, mint minőségileg kielégítőnek tekinthetjük.

Mert mindjárt az elején le kell szögeznünk, hogy a kiállítás egészében véve sikeresnek minősíthető.

A kilenc kiállító, Bosán György, Dejánovics Mihájló, Hangya András, Ivanjos Sándor, Jenovác Szteván, Kern Radoszláv, Oláh Sándor (festők), Almási Gábor és Beslics Anna (szobrászok), változatos és érdekes anyaggal lépett a közönség elé. Ha minőségben nem is egyenlő a kiállított ötven munka, együttvéve mégis komoly, kiegyensúlyozott színvonalat biztosított a tárlatnak.

Ha szabad összehasonlítással élnünk, talán még megjegyezhetjük, hogy általános értékben ez a kiállítás nem maradt a nemrégien lezárult vajdasági képzőművészeti kiállítás mögött — egyes műveiben túl is szárnyalta.

Bosán György vásznai a fiatal festő további fejlődéséről tanúskodnak. Utolsó munkáit szemlélve az az érzésünk, hogy festői egyéniségének határozott kibontakozásához közeledik. Legkiemelkedőbb munkája, mely egyben a kiállítás egyik legkomolyabb képe is a »Fiatal színész arcképe«, mely kifejezésben, kompozíciójában és színezésében higgadt, öntudatos megoldást nyert. Jó emberábrázolás. »Beográdi tájkép«-e háttérében kitűnően érzékelteti fővárosunk külvárosának levegőjét és hangulatát, de az előtérben álló lovak és emberi figurák kissé elnagyolódtak, élettelenek. »Kotrógép a Dunán« című festménye az Új Beograd hatalmas építkezésének egy mozzanatát örökíti meg jó kompozícióban. Kiállított munkái rendszeres és állandó művészi munkára utalnak és képeinek egyes részlethibái indokolatlanok, mert nem a tudás hiányának következményeiként jelentkeznek.

Dejánovics Mihájló párisi diák, akinek művészi kibontakozása elé az elmúlt háború vetett gátat. A párisi iskola dekadencia felé hajló hatását nem bírta még egészen levetni, legalább is ezt bizonyítja »Halászok« című olajfestménye, melynek groteszk figurái, mesterkéltén primitív vonalai távol állnak a realista festéstől. Pedig akvarelljaiban reális meglátással, határozott vonalakkal rajzolja a tájat — és »Favágók« c. kis pasztellje finom művészi érzékre vall.

Hangya András festészete már ismeretes Vajdaság közönsége előtt. A háború folyamán teljesen visszavonult szocialista művész nem könnyen talált magára a felszabadulás utáni korszakban. És akik közelről ismerték régebbi munkásságát, azok nem is csodálkoznak ezen. Hangya Andrást tehetsége és művészi öntudata átszűrte a néhány évi válságon és ma már a régi alkotásait túlszárnyaló festői anyaggal tud kiállni a közönség elé. Három kiállított képe közül »Zágráb-környéki tájkép« a legsikerültebb festői munka, mely minden vonalában — színben, síkban és rajzban magabiztos festői kézre vall. Egy partizán tengerészegységet ábrázoló pasztellje, amely tulajdonképpen nagyobb méretű freskó vázlataként készült — a téma jófelfogott megoldása mellett a figurális kompozícióban való érettségét bizonyítja és ez a kvalitás első helyre állítja Hangyát a kiállításon. »Zágrábi háztetők« című vászna talán kissé elmarad két előbbi munkája mögött már elvont témájánál fogva is. Hangya többet is mutathatott volna munkáiból, de a szuboticei kiállítással egyidejűleg résztvett az ULUH zágrábi tárlatán is.

*Iványos Sándor* öt akvarellt állított ki. Témaiban összes képei az élettel való kapcsolatot mutatják, ami feltétlen pozitívum. Jó festői meglátása van és nem tévelyeg a formalizmus útvesztőiben — de képeinek kivitelében túlkihangsúlyozott a dekoratív elem. A még előtte álló festői fejlődésében újabb, érettebb állomásokhoz juthat.

*Jenovác Szteván* kulturált, de nyugtalan festői egyénisége két olajfestményre van képviselve a tárlaton. Azt a szándékot, hogy túl akar lépni az impreszionista iskola egyes gátló keretein »Bunyevác leány« című nagyméretű olajfestménye hirdeti, melyben megkísérelt a realista emberábrázolás keményebb talajára lépni. Hogy tájképei és csendéletei mellett embert festett ez már magában is üdvözlendő tény — még akkor is, ha a kép jó jellemábrázolás és egyes finomságai mellett egészében nem hozta meg a teljes eredményt. Színekben és rajzban legmelegebb és legsikerültebb »Ikai utcácskete«, de az »Ikai romok« is jól érzékeltetik a háború pusztításának komor nyomait.

*Kern Radoszláv* négy képe (mind a négy tájkép) arról tanúskodik, hogy a festő komoly művekre lenne képes, ha nemcsak néhanapján nyúlna az ecsethez. A festői nivót csak módszeres és állandó munkával lehet fejleszteni, mert ha nem így cselekszik, jó amatőr vonalára juthat a festő. »Vajdasági táj«-a komoly munka, de »Havasi táj« című akvarelljén érezhető, hogy közelebb áll hozzá Szlovénia hegyes vidéké.

*Oláh Sándor* mellett egész nemzedékek nyerték el a képzőművészethez szükséges alapismereteket. A müncheni iskola higgadt tárgyilagossága adott impulzust művészi útjának és Oláh Sándor maig is hű maradt ehhez az irányhoz. De az idős művészt, dacára, hogy egészségi állapotja úgyszólván teljesen műterméhez köti — érdekli a fejlődő élet és ezt igyekszik festményein is kinyilvánítani. »Vasútpítők« c. vásznán az elmúlt háború rokkantjait mutatja be nagy munkán, fiatal asztalosmunkást fest meg egy másik képén. Sajnos, érzni, hogy a képek műteremben készültek és azért nem annyira hitelesek, mint »Apám« című kis pasztellja, és »Az Antunovics utca«, melyek értékes darabjai a kiállításnak.

A két szobrász, *Beslics Anna* és *Almási Gábor* kiállított anyaga sokban hozzájárul a tárlat értékének növeléséhez.

*Beslics Anna* nem rég fejezte be akadémiai tanulmányait és ma már Roszandics szobrászművész mesteri műtermében dolgozik. Eddig nem ismertük munkáit és annál kedvezőbb hatást gyakoroltak ránk kiállított szobrai. Komoly művészettel állunk szemben és nem is egy munkája tanúskodik arról, hogy már is túlhaladta a közepes fiatalok határmezejét. »Leányfeje« meglepően finom, jól felfogott munka, melyen nyoma sincs az olcsó hatás keresésnek. Torzója kiváló anatómiai tanulmány, de »Írástudója« is jó szerkezetű, biztos kézzel megformált mű, mely kifejezően ábrázolja a tegnapi írástudatlan, elmaradott nőből lett öntudatos asszonyt.

*Almási Gábor* most akadémián tanul. Ez azt jelenti, hogy hosszú amatőr működése után egy iskola fegyelmezett légköre tartja kézben, mely az amatőr »egyéniséget« megfékezi. Ez nem hátrány, hiszen az iskola után nagyobb felkészültséggel és mélyebb művészi tudással léphet majd a fejlődés útjára. Szobrai közül a »Parasztlány« és »Iskolásfiú« a legkiforrottabbak. »Magvetője«, habár plasztikus nem elég biztos szerkezetű. »Vuk«-ja pedig kissé elhamarkodott és nem fér meg többi munkái mellett. Állandó minőségi fejlődésre kell törekednie.

A kiállító művészek nagyobb része még fejlődésképes, fiatal, akiknek minden eltelt nap újabb tapasztalatokat, újabb meglátásokat hoz. És ez sokat jelent. A képzőművészet gyönyörű hivatása, az emberi kultúra — ez esetben a szocialista kultúra — fejlesztése, a nagy tettek és idők örökbecsű lerögzítése, az emberi lélek formálása terén még sokat nyújthatnak, többet és jobbat, mint eddig.

Ha törekvéseikhez illetékes intézmények gondoskodása és támogatása is hozzájárul, az eredmény feltétlenül pozitív lesz és képzőművészeink a jövőben még nagyobb színvonalú anyaggal léphetnek a közönség elé.

Gajdos Tibor